

Nr 122.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående vissa decentraliserings- och förenklingsåtgärder inom handelsdepartementets verksamhetsområde; given Stockholms slott den 5 mars 1948.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden för denna dag,

dels föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt under punkterna 1 och 2;

dels ock inhämta riksdagens yttrande över det vid statsrådsprotokollet fogade förslaget till förordning om ändrad lydelse av § 9 mom. 4 förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,

enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Axel Gjöres.

Utdrag av protokollet över handelsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars 1948.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, QUENSEL, GJÖRES, DANIELSON, VOUGT, ZETTERBERG, NILSSON, STRÄNG, MOSSBERG, WEIJNE, KOCK.

Chefen för handelsdepartementet, statsrådet Gjöres, anmäler frågor om vissa decentraliserings- och förenklingsåtgärder inom departementets verksamhetsområde samt anför.

1.

Riksdagen har, senast år 1944 (skr. nr 55 i anledning av prop. nr 24), bemyndigat Kungl. Maj:t att under vissa villkor bevilja tillstånd att bryta icke inmutningsbara mineralfyndigheter å kronojord.

I skrivelse den 7 december 1946 ha *kommerskollegium* och *domänstyrelsen* gemensamt hemställt om bemyndigande för styrelsen att å mark under

dess förvaltning upplåta rätt till provbrytning av icke inmutningsbara mineralfyndigheter. Till stöd för framställningen ha ämbetsverken bl. a. anfört, att en fyndighets värde icke alltid kunde klarläggas genom provborrning, som finge utföras med tillstånd av vederbörande revirförvaltare. I många fall krävdes provbrytning. Härtill måste Kungl. Maj:ts tillstånd inhämtas, vilket de som önskade utföra provbrytningen ofta funne alltför omständligt. De frestades därför att, särskilt på avlägsna platser, provbryta utan tillstånd. Ett förenklat förfarande vid upplåtelse av rätt till provbrytning kunde vinnas genom att Kungl. Maj:ts befogenhet att upplåta sådan rätt överlätes å domänstyrelsen.

Departementschefen. I likhet med ämbetsverken anser jag, att det nuvarande förfarandet vid upplåtelse av rätt till provbrytning å icke inmutningsbara mineralfyndigheter under domänstyrelsens förvaltning bör förenklas och att detta bör ske genom att bestämmanderätten i fråga om dylik upplåtelse överföres å domänstyrelsen. Jag förutsätter därvid, att styrelsen kommer att förknippa rätten till provbrytning med i stort sett samma villkor, som Kungl. Maj:t hittills tillämpat.

Med anledning av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att det av 1944 års riksdag åt Kungl. Maj:t lämnade bemyndigandet att å kronojord upplåta brytningsrätt å icke inmutningsbara mineralfyndigheter må av Kungl. Maj:t överföras å domänstyrelsen i vad bemyndigandet avser upplåtelse av rätt till provbrytning å mark, som står under styrelsens förvaltning.

2.

Gällande bestämmelser om torvlån från industrilånefonden återfinnas i kungörelsen den 13 oktober 1927, nr 402, (ändr. 1937 nr 621, 1940 nr 866 och 1941 nr 198). I kungörelsen föreskrives bl. a., att ansökan om torvlån skall göras hos Kungl. Maj:t (§ 2), som beviljar sådant lån och fastställer plan för den anläggning, lånet avser (§ 3). Torvlån utlämnas av statskontoret, sedan låntagaren dit avlämnat förbindelse å lånesumman samt av Kungl. Maj:t föreskriven säkerhet för förbindelsens behöriga fullgörande (§ 4). Därest statskontoret under lånetiden skulle finna, att säkerheten undergått anmärkningsvärd försämring, skall anmälan om förhållandet göras hos Kungl. Maj:t, som kan förelägga låninnehavaren att inom två månader ställa nya säkerheter (§ 9).

I skrivelse den 29 november 1947 har *kommerskollegium* framhållit, att torvlånen — i motsats till övriga lån som utlämnades från industrilånefonden — ofta utginge med jämförelsevis små belopp. Bemyndigande borde kunna meddelas kollegium att bevilja torvlån å högst 20 000 kronor intill ett sammanlagt belopp av 200 000 kronor.

Departementschefen. Jag har icke något att erinra mot att kommerskollegium erhåller det begärda bemyndigandet, vilket självfallet bör avse icke endast rätt att bevilja lån utan även befogenhet att fastställa plan för anläggningen samt att föreskriva säkerhet för skuldförbindelsens behöriga fullgörande. Anmälan från statskontoret om att säkerheten försämrats torde i fråga om lån, som beviljats av kommerskollegium, böra göras hos denna myndighet.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att bemyndiga Kungl. Maj:t att medgiva kommerskollegium rätt att från industrilånefonden bevilja torvlån å högst 20 000 kronor till ett sammanlagt belopp av högst 200 000 kronor.

3.

Enligt § 9 mom. 4 förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet skall tillstånd till gårdfarihandel sökas i Stockholm hos överståthållarämbetet och i övriga orter hos länsstyrelsen i det län, där försäljningen skall äga rum. I tillståndsbevis skall intagas föreskrift om den tid, tillståndet gäller. Tiden må ej utsträckas utöver ett kalenderår.

I skrivelse den 30 oktober 1947 har *länsstyrelsen i Kopparbergs län* uppgett, att dylika tillstånd i regel förlängdes år efter år. Det syntes länsstyrelsen mest rationellt, att tillstånden kunde beviljas på exempelvis samma tid, som gällde för tillstånd att utskänka pilsnerdricka, d. v. s. högst tre år.

Departementschefen. Enligt min mening är det lämpligt, att giltighetstiden för tillstånd till gårdfarihandel må kunna utsträckas till tre kalenderår. Förslag till erforderlig ändring av § 9 mom. 4 förordningen den 18 juni 1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet har utarbetats inom handelsdepartementet. Förslaget torde såsom *bilaga* få fogas till statsrådsprotokollet.

Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte

inhämta riksdagens yttrande över nämnda förslag till förordning om ändrad lydelse av § 9 mom. 4 förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet.

Med bifall till vad föredragande departementschefen sålunda under punkterna 1—3, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställt förordnar Hans Maj:t Konungen, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Lennart Kihlstrand.

F ö r s l a g
till
Förordning
om ändrad lydelse av § 9 mom. 4 förordningen den 18 juni
1864 (nr 41 s. 1) angående utvidgad näringsfrihet.

Härigenom förordnas, att § 9 mom. 4 förordningen den 18 juni 1864 angående utvidgad näringsfrihet skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

(Nuvarande lydelse)

(Kungl. Maj:ts förslag)

§ 9.

Mom. 4. Den, som — — — — — äro stadgade.

Därest vid prövning av betygens innehåll och i övrigt förekommande omständigheter det sökta tillståndet beviljas, skall i beviset därom intas föreskrift om den tid, tillståndet gäller, vilken tid ej må utsträckas utöver *ett* kalenderår, ävensom fullständig beskrivning på utseendet jämte uppgift om åldern av sökanden och den eller dem, han må äga såsom biträden använda; och bör till polis- och kommunalmyndigheternas efter rättelse i länskungörelserna införas tillkännagivande om det meddelade tillståndet.

Därest vid prövning av betygens innehåll och i övrigt förekommande omständigheter det sökta tillståndet beviljas, skall i beviset därom intas föreskrift om den tid, tillståndet gäller, vilken tid ej må utsträckas utöver *tre* kalenderår, ävensom fullständig beskrivning på utseendet jämte uppgift om åldern av sökanden och den eller dem, han må äga såsom biträden använda; och bör till polis- och kommunalmyndigheternas efter rättelse i länskungörelserna införas tillkännagivande om det meddelade tillståndet.

Denna förordning träder i kraft
den 1 juli 1948.